

ERHVERVSJURA

Stråmænd bærer ansvaret

PROFORMA Uanset om man driver virksomheden eller blot står noteret som indehaver i stedet for den, der reelt driver virksomheden, har man ansvaret, når det går galt.

LARS BO LANGSTED
professor, Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

NEJ, NEJ OG atter nej!

Det er det eneste svar, man kan give, når ens samlever eller ens far kommer og spørger, om man ikke vil være rar at stå som proforma indehaver af deres virksomhed – nu de af den ene eller den anden grund ikke kan selv.

Det er overraskende, at der stadig findes mennesker, der tror, at de blot kan stå som indehavere af en virksomhed sådan helt "formelt", medens der er en anden, der reelt driver virksomheden. De samme mennesker tror også, at så har de ikke noget ansvar, for de "vidste jo ikke, hvad der foregik".

HVOR DET sidste meget vel kan være helt rigtigt, er det første imidlertid helt forkert: Står man som indehaver af en virksomhed, er man indehaver af virksomheden på godt og ondt. Det har mange måttet sande i tidens løb. For et par år siden var der f.eks. en alt for venlig søn, der fik sig en bøde på 325.000 kr. for forkerte momsangivelser, og i en netop offentliggjort dom i Vestre Landsrets er en lige så venlig samlever blevet dømt til at betale 162.000 kr. til en leverandør af varer, som hun aldrig havde hørt om.

LAD OS SE lidt nærmere på de to sager:

I momssagen havde en far oparbejdet så stor en gæld til Skat, at han ikke længere kunne stå som ansvarlig leder i den pakkerivirksomhed, han gerne ville drive nu. Han spurgte derfor sin da ca. 18-årige søn, om han ville være rar at stå som ansvarlig indehaver (= ejer) af virksomheden. Sønnen, den rare dreng, svarede uden tøven ja – og han har helt sikkert fortrudt det bittert efterfølgende.

Om hændelsesforløbet hedder det bl.a. i landsrettens afgørelse:

»Tiltalte indvilgede i at stå som ejer, men han havde intet med virksomheden at gøre,

og spurgte ikke til den. I sommeren 1999 blev han sur på sin far på grund af private forhold. Derfor fik han virksomheden afmeldt i juli 1999. Hans far fortsatte imidlertid virksomheden, og da deres forhold blev bedre, og tiltalte fik lovning på andel i overskuddet, blev virksomheden registreret på ny.

Tiltalte havde fortsat ikke indsigt i virksomhedens forhold, og han underskrev blot nogle momsangivelser, som hans far havde udfyldt. Han undrede sig ikke, da han efter 1. kvartal 2000 ikke længere fik momsangivelser til underskrift. Han har ikke underskrevet andet vedrørende virksomheden. Hvis han har underskrevet regnskaber, har han alene set den side, han underskrev på.»

Problemet viste sig at bestå i, at i den periode hvor sønnen havde underskrevet, var der angivet for lidt i moms – mere præcist godt 340.000 kr.

LANDSRETTE fandt, at sønnen havde handlet groft uagtsomt og sagde bl.a.:

»Efter det anførte kan det lægges til grund, at momsangivelserne har været bevidst urigtige. Efter bevisførelsen for landsretten må det videre lægges til grund, at det var tiltaltes far, der reelt drev virksomheden og udfyldte samtlige momsangivelser.«

Da retten endvidere fandt, at sønnen havde handlet groft uagtsomt, blev han dømt til at betale en bøde på kr. 320.000.

Det har man for sin venlighed.

I EN ANDEN sag – denne gang fra Vestre Landsret – havde en kvinde accepteret at stå som ejer af en byggevirksomhed, der blev drevet af hendes samlever. Da arrangementet var kommet i stand, fordi samleveren havde en usædvanligt dårlig økonomi, havde kvinden været så fornuftig at aftale med samleveren, at han ikke måtte stifte gæld.

Hvad hun ikke havde tænkt på var imidlertid, at samleveren, som følge af den stillingsfuldmagt han havde, var i stand til at forpligte virksomheden, og han havde da også gennem en periode oparbejdet en betydelig gæld i virksomheden – bl.a. til et byggemarked, hvor han indkøbte byggematerialer til brug for virksomheden.

Så vidt man kan udlede af dommen, havde samleveren været så udspekuleret, at han havde fjernet en del af den post, der kom til virksomheden fra bl.a. byggemarkedet, så kvinden var i lang tid uvidende om gældens eksistens og størrelse.

Da byggemarkedet krævede pengene af kvinden – der jo hæftede for virksomhedens gæld, idet hun var anført som personlig indehaver af den – afviste hun at betale. Det hjalp hende imidlertid ikke.

BYRETTE **SAGDE** bl.a. som begrundelse for, at kvinden skulle betale de godt 160.000 kr.:

»K[vinden] har oprettet det sagsøgte firma med S[samleveren] som daglig leder, og hun hæfter som indehaver af firmaet derfor som udgangspunkt for den gæld,

der måtte blive pådraget i forbindelse med virksomhedens drift. Indkøb af vvs-varer til brug for en byggevirksomhed må anses som en sædvanlig og påregnelig del af driften, og sagsøgte findes selv at måtte bære risikoen for, at eventuelle instrukser til S ikke er blevet fulgt eller for, at hun ikke har sikret sig, at hun blev gjort bekendt med posten, herunder korrespondancen fra sagsøgeren.

Der er ikke grundlag for at statuere, at sagsøgeren har handlet uagtsomt ved at registrere sagsøgte som kunde eller for at antage, at udvidelsen af kreditten ikke er sket efter sædvanlige forretningsmæssige principper. Der findes herefter ikke at foreligge sådanne særlige omstændigheder, der kan begrunde, at K ikke hæfter for gælden.»

IKKE overraskende stadfæstede landsretten afgørelsen af de grunde, byretten havde anført. Mere overraskende var det vel egentlig, at sagen overhovedet var blevet ført ved retten, idet resultatet

forekommer indlysende rigtigt. Der kan dog naturligvis have været elementer i sagen, der blot ikke er indgået i rettens beskrivelse af faktum eller dens præmisser.

SUMMA Summarum:

Accepterer man at stå som "stråmand" for en anden, hvad enten det er som virksomhedsejer, bestyrelsesmedlem eller andet, skal man altid tænke over, at hvis det går galt, så har man det samme ansvar, som hvis man havde været "reel" ejer eller bestyrelsesmedlem.

Man kan således aldrig undskylde sig med, at man ikke vidste, hvad der foregik, at man havde tillid til den person, man "dækkede" for, eller at man aldrig ville have gjort det, hvis man havde kendt risikoen.

Når hverken reglerne eller domstolene er interesserede i sådanne bortforklaringer, skyldes det naturligvis, at man ved at være stråmand har snydt omverdenen og bildt den ind, at virkeligheden så helt anderledes ud, end den reelt gjorde. ■

HOVEDPUNKTER

■ Man kan aldrig undskylde sig med, at man ikke vidste, hvad der foregik i en virksomhed, man står noteret som ejer af.

■ Man har samme juridiske ansvar uanset, om man reelt driver virksomheden eller blot er "stråmand".